

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Opinio Ferrariensis. c. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

vnitas contracta ad formam: est enim vnitas in forma: vnitas vero est ratio abstracta, & communis. Solum autem contendit Caiet., aternitatem non esse vnitatem vniformitatis, vt formaliter intelligatur locutus S. Thom. cum dixit aternitatem consistere in apprehensione vniformitatis, & ita sit ipsa vniformitas formaliter, non autem vnitas vniformitatis, quod esset materialiter. Tum etiam esset inutilis repetitio, quæ à Logicis nugatio appellari solet, si diceremus, esse vnitatem vniformitatis. Perinde enim esset, ac si diceremus, vnitatem vnitatis in forma. Vniformitas enim est vnitas in forma.

Liberatur à calumnia Caietani.

Tercio explicanda adhuc magis est Caiet. sententia. Quoniam recentiores aliqui Theologi similiter eam interpretati sunt. Notandum ergo est, nunquam docuisse, aternitatem esse mensuram realem diuinæ naturæ, vt falso illi imputant. Solum dixit, rationem formalem illius esse realem, scilicet vniformitatem diuinæ naturæ sine principio, & sine. Quod vero addidit, esse quoque mensuram ipsius Dei, non ideo adiunxit, quod putaret, eam esse mensuram realem, cum manifestum sit non distingui realiter ab ipso Deo, & nihil se ipsum realiter metiri posse: nec vero putauit, aliquam rationem mensuræ in conceptu obiectiuo aternitatis contineri, sed tantum docuit, ipsam esse mensuram, quæ ei accidentaliter posset conuenire. Hæc est doctrina Caietani fideliter recitata, quam nostram exponentes, & confirmantes, inferius refutabimus.

CAPVT III.

Quid sentiant recentiores.

6

Aternitatem in reali aliquo consistere connotare vero respectum rationis.

Secunda opinio est recentiorum à Caietani quidem sententia parum diuersa, nempe rationem formalem æternitatis esse vniformitatem durationis Dei in recto, quam dicunt esse realem; connotare vero in obliquo rationem mensuræ, quam docent, esse solum respectum rationis: quocirca attributum hoc vere esse quid reale ante omnem intellectus operationem, in cuius ratione contineatur ratio mensuræ fundamentaliter (vt aiunt) non formaliter; compleatur vero formaliter, per intellectum, sicut tempus multi arbitrantur re ipsa esse durationem motus, cui aduenit respectus rationis, qui non est de essentia ipsius.

Impugnatur.

Ordo ad connotatum est de ratione connotantis.

Cæterum præterquam quod inferius huius sententiæ falsitas, sicut & præcedentis, ex professo monstrabitur, vt hoc per transennam dicam, in ea non satis intelligo, quomodo in ratione æternitatis contineatur respectus rationis in obliquo connotatus, & tamen ratio æternitatis realis sit ante intellectum. Nam si respectus ille ab ea denotatur, de ratione illius esse debet aliquis ordo ad talem respectum: ordo enim ad connotatum semper includitur in ratione formali connotantis: id autem est absurdum, tum in opinione ipsorum, quia iam frequenter rationem æternitatis ante intellectum non esse: ordo enim ad respectum rationis non potest esse realis: tum etiam absolute, quoniam ad respectum rationis non potest esse ordo nec realis, nec rationis, cum ad relationem non sit relatio. Porro autem ordinem illum ad connotatum esse de ratione connotantis, probatur: quia quoties dicimus nomine vnus rei aliquid aliud connotari, connotatum non est de essentia, sed aliquis ordo ad ipsum; alioquin nomine ipso non connotaretur.

Quare quoties nomine vnus aliquid aliud connotatur, connotatum non potest esse respectus, sed quid absolutum: ordo autem ad illum est de ratione connotati.

Adhibent autem exemplum suæ doctrinæ prædicti Doctores hoc modo: sicut sapientia in Deo perfectio realis est, connotat tamen rationem attributi, quæ est per intellectum: ita etiam æternitas est realis duratio in Deo, connotat tamen rationem mensuræ, quæ est per intellectum. Verum hoc exemplum non est accommodatum: nam licet sapientia sit Dei attributum, & ratio attributi sit per intellectum (attributum enim dicitur, quia intellectus noster Deo aliquid attribuit ad modum passionis) tamen sapientia, & quæuis Dei perfectio nominæ proprio significata non connotat hanc rationem attributi, sed denominatiue solum dicitur attributum: sicut nomen animal ita significat substantiam animalis, vt non connotet rationem generis, tamen si ipsum animal genus denominetur.

Exemplum non accommodatum adducunt recentiores.

CAPVT IV.

Opinio Ferrariensis.

Tertia sententia est, ad rationem formalem æternitatis pertinere aliquid reale, videlicet durationem sine principio & fine, & aliquid rationis, nempe mensuram diuinæ substantiæ, & ita rationem æternitatis per intellectum essentialiter compleri: quemadmodum tempus duo habet, & durationem motus, quæ est quid reale; & numerum illius, qui est rationis numerantis. Hanc sententiam tradit Ferrari., contra gent. c. 15. non longe à principio: ex antiquis vero Scholasticis, qui huius difficultatis non meminerunt, nonnulli plane affirmant, æternitatem esse mensuram diuinæ substantiæ. An vero tota illius ratio formalis sit ratio mensuræ, vel sit complementum, vel aliquid connotatum non explicant. Ita docet S. Thom. in art. 2. huius quæst. ad 1. Albertus in 1. d. 9. art. 8. & tract. de quatuor coequis, q. 3. art. 1. & Henricus in Summa art. 31. q. 2. Solum addit S. Thom. æternitatem esse mensuram non realem, sed per intellectum: id quod an verum sit, inferius dicemus. Hanc opinionem vix confirmat Ferrariensis. Ei namque satis visum est si eam explicaret, & defenderet. Probari autem potest hæc ratio. Æternitas præter durationem, sicut etiam tempus, formaliter habet rationem mensuræ: hæc autem conuenit ei per intellectum: nam cum non distinguatur à substantia Dei, cuius est mensura, non potest esse mensura realis.

7
Æternitas ten per intellectum compleri in ratione mensuræ.

8
Ferrariensis.

Thomas, albe r. Henric.

Ratio præ hac sententia.

Hæc opinio facile inferius impugnabitur: interim tamen notandum est, quosdam recentiores non satis in sua doctrina constantes, perperam asserere, æternitatem non esse formaliter durationem, sed mensuram durationis substantiæ diuinæ, id quod nulla ratione defendi potest. Si enim duratio ipsa est, quæ sub mensuram cadit, non videtur quid aliud in Deo mensura illius esse possit: neque enim vniformitas metiri potest durationem: illa enim est ipsa duratio permanens, vt prædictum est: nec immutabilitas, quia hæc ab æternitate distinguitur, vt cap. probauimus: ratio ergo mensuræ conuenit durationi, si alicui conuenire debet.

Non conuenit loquuntur recentiores.

9

CAPVT V.

Notationes pro veriori sententia.

Maigitur in hac re sententia est, æternitatem aliqua ratione reali, & aliquo etiam rationis minus com.

Authoris minus.